

**ONWETTIGE VREEMDELINGE AS INTERNASIONALE
VRAAGSTUK, MET SPESIFIEKE VERWYSING NA DIE
REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA**

deur

M G de Vries

Voorgelê ter vervulling van die vereistes vir die graad

**MAGISTER ARTIUM
(Internasionale Politiek)**

in die Fakulteit Geesteswetenskappe

Universiteit van Pretoria

AM...
AKADEMIESE INLIGTINGSDIENST
UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
15-08-21
508 208
MAGISTER DE VRIES

DANKBELEIDINGS

M G de Vries

**ONWETTIGE VREEMDELINGE AS INTERNASIONALE VRAAGSTUK, MET
SPESIFIEKE VERWYSING NA DIE REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA**

MA

UP

2000

INHOUDSOPGAVE

DANKBETUIGINGS

Hiermee spreek ek my dank en waardering uit teenoor my leier prof M Hough, vir sy bekwame leiding en geduld in die voltooiing van hierdie verhandeling. 'n Besondere woord van dank aan my ouers vir die volgehoue steun en aanmoediging wat hulle my verleen het gedurende die navorsing en skryf van hierdie verhandeling. Laastens 'n woord van dank aan Stoffel vir sy ondersteuning en bystand.

M G de Vries

September 2000

INHOUDSOPGAWE

BLADSY

Inleiding	ix
HOOFSTUK 1: VLUGTELINGE EN ONWETTIGE VREEMDELINGE: 'N KONSEPTUELE RAAMWERK	1
1 Omskrywing van die terme vlugteling en onwettige vreemdeling	2
1.1 Internasionale konvensies wat met vlugtelingstatus verband hou	2
1.1.1 Die <i>1951 Geneefse Konvensie en die 1967 Geneefse Protokol</i>	3
1.1.2 Die <i>Organisasie vir Afrika Eenheid (OAE) Konvensie van 1969</i>	5
1.2 Onwettige vreemdelinge	10
1.3 Probleme wat uit die onderskeid tussen vlugteling en onwettige vreemdelinge voortspruit: ekonomiese en omgewingsvlugteling	12
1.3.1 Ekonomiese vlugteling	12
1.3.2 Omgewingsvlugteling	13
2 Implikasies van onwettige migrasie	14
2.1 Ekonomiese implikasies	15
2.2 Maatskaplike implikasies	16
2.3 Politieke en veiligheidsimplikasies	18
3 Onwettige migrasie as 'n internasionale vraagstuk	20
4 Samevatting	23

Verwysings	25
HOOFSTUK 2: DIE GLOBALE OMVANG VAN DIE ONWETTIGE VREEMDELINGPROBLEEM	29
1 Die Amerikas	29
1.1 Die Verenigde State van Amerika (VSA)	30
1.1.1 Historiese oorsig oor wettige en onwettige migrasie en die aard en omvang van die onwettige vreemdelingprobleem in die VSA	30
1.1.2 Implikasies van die onwettige vreemdelingprobleem . . .	32
1.1.2.1 Maatskaplike implikasies	33
1.1.2.2 Ekonomiese implikasies	34
1.1.2.3 Politieke implikasies	36
1.1.3 Bestaande en beplande maatreëls om die onwettige vreemdelingprobleem aan te spreek	37
1.2 Suid-Amerika	41
1.2.1 Historiese oorsig oor wettige en onwettige migrasie en die aard en omvang van die onwettige vreemdelingprobleem in Suid-Amerika	41
1.2.2 Implikasies van die onwettige vreemdelingprobleem . . .	42
1.2.2.1 Maatskaplike implikasies	43
1.2.2.2 Ekonomiese implikasies	43
1.2.2.3 Politieke implikasies	44
1.2.3 Bestaande en beplande maatreëls om die onwettige vreemdelingprobleem aan te spreek	45
Wes-Europa	47

2.1	Historiese oorsig oor wettige en onwettige migrasie en die aard en omvang van die onwettige vreemdelingprobleem in Wes-Europa	48
2.2	Implikasies van die onwettige vreemdelingprobleem	52
2.2.1	Maatskaplike implikasies	52
2.2.2	Ekonomiese implikasies	54
2.2.3	Politiese implikasies	54
2.3	Bestaande en beplande maatreëls om die onwettige vreemdelingprobleem aan te spreek	56
2.3.1	Die Europese Gemeenskap (EG)	56
2.3.2	Bestaande en beplande maatreëls in individuele state	58
3	Asië	60
3.1	Historiese oorsig oor wettige en onwettige migrasie en die aard en omvang van die onwettige vreemdelingprobleem in Asië	61
3.2	Implikasies van die onwettige vreemdelingprobleem	63
3.2.1	Maatskaplike implikasies	63
3.2.2	Ekonomiese implikasies	64
3.2.3	Politiese implikasies	65
3.3	Bestaande en beplande maatreëls om die onwettige vreemdelingprobleem aan te spreek	66
4	Die Midde-Ooste	70
4.1	Historiese oorsig oor wettige en onwettige migrasie en die aard en omvang van die onwettige vreemdelingprobleem in die Midde-Ooste	70
4.2	Implikasies van die onwettige vreemdelingprobleem	72
4.2.1	Maatskaplike implikasies	72
4.2.2	Ekonomiese implikasies	73
4.2.3	Politiese implikasies	73

4.3	Bestaande en beplande maatreëls om die onwettige vreemdelingprobleem aan te spreek	74
5	Suidelike Afrika	77
5.1	Wettige en onwettige migrasie en die aard en oorsake van die onwettige vreemdelingprobleem in spesifieke state in suidelike Afrika	77
5.2	Implikasies van die onwettige vreemdelingprobleem	79
5.2.1	Maatskaplike implikasies	80
5.2.2	Ekonomiese implikasies	81
5.2.3	Politiese implikasies	83
5.3	Bestaande en beplande maatreëls om die onwettige vreemdelingprobleem aan te spreek	84
6	Samevatting	86
	Verwysings	89
HOOFSTUK 3:	DIE AARD, OORSAKE EN OMVANG VAN DIE ONWETTIGE VREEMDELINGPROBLEEM IN SUID-AFRIKA	97
1	Aard en herkoms van onwettige vreemdelinge	97
2	Oorsake van die onwettige vreemdelingprobleem in Suid-Afrika	102
2.1	Ekonomiese faktore	102
2.1.1	Suid-Afrikaanse handelsvennote	104
2.1.2	IMF/Wêreldbank strukturele aanpassingsprogramme . . .	105
2.1.3	Die migrante arbeidstelsel	106
2.2	Politiese faktore	109
2.3	Sosio-kulturele faktore	111

2.4	Presedent	112
2.5	Omgewingsfaktore	112
3	Wyses van binnekoms, wyses van vestiging en omvang van die onwettige vreemdelingprobleem	114
3.1	Die tydperk 1980-1990	114
3.1.1	Wyses van binnekoms	115
3.1.2	Wyses van vestiging	117
3.1.3	Die omvang van die onwettige vreemdelingprobleem	118
3.2	Die na-1990 tydperk	120
3.2.1	Wyses van binnekoms	121
3.2.2	Wyses van vestiging	125
3.2.3	Die omvang van die onwettige vreemdelingprobleem	128
4	Samevatting	131
	Verwysings	134
HOOFSTUK 4: DIE GEVOLGE VAN DIE TEENWOORDIGHEID VAN ONWETTIGE VREEMDELINGE IN SUID-AFRIKA		139
1	Onwettige vreemdelinge en misdaad in Suid-Afrika	139
1.1	Onwettige vreemdelinge as "slagoffers"	140
1.2	Onwettige vreemdelinge as misdadigers	141
1.3	Omvang van onwettige vreemdelinge se betrokkenheid by misdaad	142
1.4	Tipes misdade waarby onwettige vreemdelinge betrokke is	144
1.4.1	Onwettige handel	145
1.4.1.1	Dwelms	146
1.4.1.2	Wapens	147
1.4.1.3	Voertuie	149

1.4.1.4	Ander goedere	149
1.4.2	Ander tipes misdade	150
1.4.2.1	Pensioen- en welsynsbedrog en die vervalsing van dokumente	150
1.4.2.2	Prostitusie	152
2	Onwettige vreemdelinge en die Suid-Afrikaanse ekonomie	153
2.1	Implikasies van die teenwoordigheid van onwettige vreemdelinge vir die Suid-Afrikaanse ekonomie	153
2.2	Betrokkenheid van onwettige vreemdelinge in die onderskeie sektore	157
2.3	Die invloed van onwettige vreemdelinge op die sosio-ekonomiese opheffing van Suid-Afrikaanse burgers	159
2.4	Kostes verbonde aan die uitsetting en deportasie van onwettige vreemdelinge	161
3	Maatskaplike implikasies van die teenwoordigheid van onwettige vreemdelinge in Suid-Afrika	163
3.1	Gesondheid	164
3.1.1	Siektes	164
3.1.2	Die gebruik van Suid-Afrikaanse klinieke deur onwettige vreemdelinge	166
3.2	Skoolonderrig	167
4	Politieke implikasies van die teenwoordigheid van onwettige vreemdelinge in Suid-Afrika	169
4.1	Onwettige vreemdelinge en xenofobie	169
4.2	Onwettige vreemdelinge se moontlike invloed op verkiesings in die Republiek van Suid-Afrika (RSA)	172

	4.3. Interstaatlike wrywing	174
5	Samevatting	176
	Verwysings	179
HOOFSTUK 5: BELEID VAN DIE SUID-AFRIKAANSE REGERING, EN STANDPUNTE VAN POLITIEKE PARTYE, BELANGEGROEPE EN SEKERE BUURSTATE BETREFFENDE ONWETTIGE VREEMDELINGE		
1	Beleid van die Suid-Afrikaanse Regering teenoor onwettige vreemdelinge	186
	1.1 Beleid teenoor onwettige vreemdelinge	187
	1.2 Amptelike inisiatiewe deur die Suid-Afrikaanse Regering om die onwettige vreemdelingprobleem aan te spreek	189
	1.2.1 Die <i>Wet op Vreemdelingbeheer, no 96 van 1991</i> (soos gewysig)	189
	1.2.2 Aanvullende beheermaatreëls	195
	1.2.2.1 Grensbeheer	196
	1.2.2.2 Gerekenariseerde kontrolering van onwettige vreemdelinge	198
	1.2.3 Vrystellings	199
2	Standpunte van politieke partye in Suid-Afrika	201
3	Ander standpunte oor die teenwoordigheid van onwettige vreemdelinge in Suid-Afrika	203
	3.1 Vakbonde	204
	3.2 Informele handelaars	207
4	Die <i>Groenskrif op Internasionale Migrasie</i>	208

5	Suid-Afrika se buurstate en die teenwoordigheid van onwettige vreemdelinge in Suid-Afrika	210
6	<i>Die Konsep Protokol vir die vrye beweging van mense in suidelike Afrika</i>	211
7	Samevatting	214
	Verwysings	217
	HOOFSTUK 6: GEVOLGTREKKING	223
	Verwysings	242
	Bibliografie	239
Tabel I	Jaarlikse gemiddelde groeikoers van die Bruto Binnelandse Produk (BBP) en bevolking (%) van Suid-Afrika en lidstate van die Suider-Afrikaanse Ontwikkelingsgemeenskap (SAOG)	
Tabel II	Uitsetting van onwettige vreemdelinge uit Suid-Afrika vanaf 1988 tot 1990	
Tabel III	Statistiek oor beslaglegging: 'n vergelyking tussen 1994 en 1995	
Tabel IV	Uitsetting van onwettige vreemdelinge uit Suid-Afrika vanaf 1990 tot 1997	
Tabel V	Deportasies van onwettige vreemdelinge uit Suid-Afrika vanaf 1991 tot 1997	
Tabel VI	Xenofobie onder verskillende bevolkingsgroepe in Suid-Afrika	